

وزارت راه و شهرسازی

مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

نظام نامه تعیین مسئولیت‌ها در

گودبرداری ساختمانی

خرداد ماه ۱۳۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیش‌گفتار:

این پیش‌نویس توسط کمیته ارتقای ایمنی گودبرداری مرکز تحقیقات مسکن تهیه شده است و تا قبل از تصویب نهایی غیرقابل استفاده است.

اعضای کمیته ارتقای ایمنی گودبرداری به شرح زیر می‌باشند:

۱- آقای مهندس عبدالرضا امینایی	عضو	شهرداری تهران
۲- آقای مهندس مرتضی بیک‌لریان	عضو	سازمان نظام مهندسی ساختمان
۳- آقای مهندس فرزاد پارسا	عضو	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
۴- آقای دکتر علی فاخر	عضو	دانشگاه تهران
۵- خانم مهندس مرضیه فتحعلیخانی	دبیر کمیته	دانشگاه تهران
۶- آقای دکتر فرزین کلانتری	عضو	دانشگاه خواجه نصیرطوسی
۷- آقای دکتر بهروز گتمیری	رئیس کمیته	دانشگاه تهران
۸- آقای مهندس بهزاد معاونی	عضو	وزارت راه و شهرسازی

نظام نامه تعیین مسئولیت‌ها در گودبرداری ساختمانی

به استناد بند ۷ ماده ۲ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب اسفند ماه ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی و ماده ۳۳ آیین نامه اجرایی آن، به منظور ایجاد وحدت رویه و دستیابی به ارتقای ایمنی گودبرداری‌های اصولی ساختمان و تعیین وظایف و مسئولیت‌های عوامل دست اندرکار، این نظام نامه به شرح مواد زیر در سطح کشور جهت اجرا ابلاغ می گردد.

فصل اول - کلیات

ماده ۱- تعاریف

در این نظام نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می روند:

گودبرداری: گودبرداری به هر گونه حفاری و خاکبرداری در تراز پایین‌تر از سطح طبیعی زمین یا در تراز پایین‌تر از زیر پی ساختمان مجاور اطلاق می‌شود.

پروانه اشتغال به کار: پروانه اشتغال به کار مهندسی، موضوع ماده ۴ قانون.

سازنده: سازنده (مجری) شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال به کار اجرای ساختمان از وزارت راه و شهرسازی است که به عنوان پیمانکار کل، اجرای عملیات ساختمانی را به عهده دارد.

صاحبکار: صاحبکار شخص حقیقی یا حقوقی مالک یا قائم مقام قانونی مالک کارگاه ساختمانی است که انجام عملیات اجرایی ساختمان را طبق قرارداد کتبی به سازنده واگذار می‌نماید. در صورتی که صاحب کار دارای پروانه اشتغال به کار اجرای ساختمان از وزارت راه و شهرسازی باشد، می‌تواند خود به عنوان سازنده فعالیت نماید.

طراح ساختمان: تهیه کننده نقشه‌ها، محاسبات و مشخصات فنی ساختمان براساس شرح خدمات مهندسان رشته‌های ساختمان در حدود صلاحیت مندرج در پروانه اشتغال صادره توسط وزارت راه و شهرسازی.

طراح گودبرداری: شخص حقیقی یا حقوقی با تخصص ژئوتکنیک و دارای پروانه اشتغال به کار معتبر مهندسی در رشته عمران و در زمینه طراحی ژئوتکنیک اخذ شده از وزارت راه و شهرسازی است که انجام تحلیل‌های ژئوتکنیکی و طراحی گودبرداری را در حدود صلاحیت و ظرفیت مندرج در پروانه اشتغال به کار مهندسی بر عهده دارد.

ناظر: شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال به کار معتبر در زمینه نظارت از وزارت راه و شهرسازی است که در حدود صلاحیت و ظرفیت مندرج در پروانه اشتغال به کار بر اجرای صحیح عملیات ساختمانی نظارت می‌کند. ناظر در حوزه‌ی گودبرداری می‌بایست اطلاعات ژئوتکنیکی لازم را داشته باشد.

ناظر ژئوتکنیک: شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال به کار معتبر در رشته عمران در زمینه نظارت ژئوتکنیک از وزارت راه و شهرسازی می‌باشد که دارای تخصص ژئوتکنیکی است و در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد از ابتدای گودبرداری تا پایان مرحله پایدارسازی موقت در کارگاه حضور دارد.

مجری ژئوتکنیک: شخص حقوقی دارای پروانه اشتغال به کار معتبر در زمینه اجرای ژئوتکنیکی از وزارت راه و شهرسازی که بعنوان پیمانکار عملیات اجرایی ژئوتکنیک و پایدارسازی گودها را به عهده دارد.

آزمایشگاه ژئوتکنیک: به اشخاص حقوقی اطلاق می‌گردد که پروانه اشتغال به کار در امور آزمایش‌های ژئوتکنیک مطابق ضوابط و مقررات تشخیص صلاحیت و صدور پروانه اشتغال به کار شرکت‌های خدمات فنی آزمایشگاهی وزارت راه و شهرسازی احراز صلاحیت شده باشند (همچنین شرکت‌های تأیید شده توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور پس از انجام روال دستورالعمل‌های موجود، این صلاحیت را دارند).

سطح خطر گودبرداری: سطح خطر گودبرداری با عمق گود، نوع خاک، وجود آب، وجود منبع ارتعاش در مجاورت گود و حساسیت ساختمان‌های مجاور آن به صورت گودبرداری با خطر معمولی، زیاد و بسیار زیاد توسط طراح ساختمان تعیین می‌شود. ارزیابی سطح خطر گودبرداری بر اساس ضوابط مندرج در مبحث هفتم مقررات ملی ساختمان (پی و پی‌سازی) انجام خواهد شد.

ساختمان مجاور گود: عبارتست از انواع ابنیه اطراف گود (مانند: ساختمان، خطوط لوله و جاده) که به تشخیص طراح ساختمان تحت تأثیر گودبرداری قرار می‌گیرد.

جلسه مشترک: جلسه‌ای است که در گودبرداری‌های با خطر زیاد و بسیار زیاد پیش از انجام عملیات گودبرداری به منظور مرور و کنترل نقشه‌های اجرایی، توجیه و هماهنگی انجام عملیات، با حضور صاحب‌کار، ناظر، ناظر ژئوتکنیک، طراح ساختمان، طراح گودبرداری، سازنده و نماینده فنی شهرداری در محل احداث ساختمان تشکیل خواهد شد.

کارشناس ایمنی کارگاه ساختمانی: شخص حقیقی یا حقوقی که توسط سازنده در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد جهت مراقبت از رعایت ایمنی در کارگاه به کار گرفته می‌شود.

ماده ۲- هدف

این نظام نامه به منظور ایجاد وحدت رویه، انتظام امور حرفه‌ای مهندسان در بخش گودبرداری ساختمان و اطمینان از ایمنی، بهره‌دهی مناسب ساختمان‌ها در جهت حمایت از بهره‌برداران و حفظ و افزایش سرمایه‌های ملی و همچنین تعیین وظایف و

مسئولیت اشخاص مختلف دست اندرکار در گودبرداری‌های ساختمانی شامل: صاحب‌کار، سازنده، مهندسین ناظر، طراح ساختمان، طراح گودبرداری، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان، شهرداری‌ها و سایر مراجع صدور پروانه باتوجه به ضوابط مندرج در مباحث دوم، هفتم و دوازدهم مقررات ملی ساختمان تدوین گردیده است و شامل دوران گودبرداری، پایدارسازی موقت و احداث سازه اصلی تا مرحله پایدارسازی دائمی گود است و مشمول نکات فنی، الزامات فنی، تکنیکی و تکنولوژیکی مربوط به پایدارسازی گودبرداری نمی‌گردد. در این حوزه می‌بایست کلیه اشخاص دست اندرکار در گودبرداری‌ها به دستورالعمل‌های ذیربط به ویژه مبحث هفتم مقررات ملی ساختمان مراجعه نمایند.

ماده ۳- دامنه کاربرد

دامنه کاربرد این نظام نامه، کلیه گودبرداری‌های ساختمانی در تمامی نقاط واقع در حوزه شمول ماده ۴ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان می‌باشد.

فصل دوم- وظایف و مسئولیت‌های اشخاص دست‌اندرکار پروژه‌های گودبرداری ساختمانی

ماده ۴- تعهدات صاحب کار:

در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی اهم مسئولیت‌های صاحب کار شامل موارد زیر می‌باشد:

۴-۱- صاحب کار موظف است مشخصات فنی املاک مجاور ملک خود را از شهرداری اخذ و در اختیار طراحان پروژه قرار دهد.

۴-۲- صاحب کار موظف است در تمامی مراحل کار کلیه تجهیزات و منابع مالی را که برای تامین ایمنی گودبرداری توسط طراحان یا ناظران ضروری تشخیص داده می‌شود در اختیار سازنده قرار دهد.

۴-۳- صاحب کار در صورت پیشنهاد و درخواست کتبی طراح گودبرداری موظف است برای انجام روش‌هایی از پایداری گود که مستلزم خارج شدن از محدوده مالکیت می‌گردد (از قبیل نیلینگ و انکراژ) نسبت به مطلع نمودن و جلب رضایت کلیه همجوارهای ذینفع اقدام نمایند.

۴-۴- تعهدات و اختیارات صاحب کار علاوه بر موارد مذکور وفق شرایط عمومی قراردادهای اجرایی ساختمان فصل هشتم شیوه نامه ماده ۳۳ قانون خواهد بود.

۴-۵- صاحب کار موظف است با ارائه اسناد مالکیتی پروژه نسبت به اخذ استعلام تاسیسات شهری مجاور پروژه مشتمل بر آب، برق، گاز، تلفن، فاضلاب و قنات اقدام نماید و موارد استعلام شده را به اطلاع طراح ساختمان، طراح گودبرداری و ناظر برساند.

ماده ۵- طراح ساختمان

در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی، اهم مسئولیت‌های طراح ساختمان شامل موارد زیر است:

- ۱-۵- بررسی صحت اطلاعات املاک مجاور اخذ شده توسط صاحب کار از شهرداری
- ۲-۵- انجام ارزیابی اولیه خطر گود و تکمیل چک لیست ارزیابی خطر گودبرداری
- ۳-۵- اطلاع رسانی به مالک و شهرداری برای انتخاب و انعقاد قرارداد با طراح گودبرداری، در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد.
- ۴-۵- ارائه گزارش طراحی و نقشه‌های اجرایی ایمنی گودبرداری و ارائه دستورالعمل‌های اجرایی در گودهای با خطر معمولی
- ۵-۵- ارائه "گزارش بررسی وضعیت ساختمان‌های مجاور"، تحلیل اثرات ایجاد گود بر آن‌ها و در صورت نیاز طراحی عملیات اجرایی محافظت از ساختمان‌های مجاور و یا ارائه روش‌های مقاوم ساختن آن‌ها در برابر اثرات ناشی از تخریب و گودبرداری موردنظر، ارائه نقشه‌های اجرایی مربوطه و ارائه دستورالعمل اجرایی در گودهای با خطر معمولی
- ۶-۵- تکمیل قسمت مربوط در فرم درخواست صدور مجوز شروع عملیات ساختمانی
- ۷-۵- حضور در جلسه مشترک در محل احداث ساختمان برای گودبرداری با خطر زیاد یا بسیار زیاد

ماده ۶- طراح گودبرداری

حضور طراح گودبرداری در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد ضروری است. اهم مسئولیت‌های طراح گودبرداری شامل موارد زیر است:

- ۱-۶- انجام بررسی‌های ژئوتکنیکی و ارزیابی مجدد خطر گود (قبل از صدور پروانه) در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد
- ۲-۶- تهیه گزارش طراحی و نقشه‌های اجرایی ایمنی گودبرداری و ارائه دستورالعمل اجرایی در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد
- تبصره ۱- در مواردی که سازه نگهبان و دیوار گود و سازه اصلی با یکدیگر تداخل داشته و یا ادغام می‌گردند، طراح ساختمان و طراح گودبرداری موظف به ایجاد هماهنگی‌های مورد نیاز در تهیه گزارش‌ها و نقشه‌های مذکور می‌باشند.
- ۳-۶- تهیه گزارش بررسی وضعیت ایمنی تاسیسات و معابر مجاور و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای تامین ایمنی با هماهنگی طراح ساختمان
- ۴-۶- انجام ارزیابی خطر گود در حین اجرا در صورت اعلام نیاز ناظر
- ۵-۶- بیان لزوم بهره‌گیری از مشاور تخصصی زهکشی در گودبرداری‌های تا تراز پایین تر از سطح آب زیرزمینی.

ماده ۷: آزمایشگاه ژئوتکنیک

اهم مسئولیت‌های آزمایشگاه ژئوتکنیک صاحب صلاحیت در گودبرداری‌ها شامل موارد زیر است:

- ۱-۷- انجام بررسی‌های محلی و آزمایشگاهی خاک تحت الارضی و دیواره‌های گودبرداری
- ۲-۷- تهیه گزارش مطالعات و بررسی‌های ژئوتکنیکی ساختگاه (مواردی که باید در گزارش ذکر شوند در مبحث هفتم به تفصیل آورده شده است).
- تبصره ۲- مسئولیت صحت لایه بندی و خواص ژئوتکنیکی زمین به عهده شرکت آزمایشگاه ژئوتکنیک است.
- تبصره ۳- طراح گودبرداری در صورت استفاده از متغیرهای ژئوتکنیکی (اعلام شده از جانب آزمایشگاه ژئوتکنیک) مسئولیت پذیرش داده‌های ژئوتکنیکی برای طراحی را می پذیرد (این امر رافع مسئولیت‌های شرکت خدمات فنی آزمایشگاهی ژئوتکنیک نیست) و در نهایت مسئولیت صحت طراحی ارائه شده به عهده طراح گودبرداری است.
- تبصره ۴- یک مجموعه مهندسی می‌تواند به عنوان شخص حقوقی در رشته ژئوتکنیک تعیین صلاحیت شود و هر دو مسئولیت آزمایشگاه و طراحی ژئوتکنیک را در یک پروژه به عهده گیرد.
- تبصره ۵- اشخاص حقوقی ژئوتکنیک در صورتی که هر دو صلاحیت اجرا و طراحی را داشته باشند، می‌توانند مسئولیت ساخت و طراحی گودبرداری را هم‌زمان قبول نمایند.

ماده ۸- مجری

- در گودهای با خطر زیاد یا بسیار زیاد چنانچه مجری صلاحیت گودبرداری نداشته باشد، باید از مجری ژئوتکنیک برای گودبرداری استفاده کند. در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی اهم مسئولیت‌های مجری شامل موارد زیر می‌باشد:
- ۱-۸- تکمیل قسمت مربوطه در فرم درخواست صدور مجوز شروع عملیات ساختمانی
 - ۲-۸- کنترل و بررسی گزارش طراحی، نقشه‌های اجرایی ایمنی گودبرداری و دستورالعمل‌های اجرایی تهیه شده توسط طراح ساختمان و طراح گودبرداری از نظر مطابقت با یکدیگر و با وضعیت محلی و اصول فنی
 - ۳-۸- کنترل "گزارش بررسی وضعیت ساختمان‌های مجاور" (تهیه شده توسط طراح گودبرداری)
 - ۴-۸- نصب تابلوهای اعلام مشخصات گودبرداری و هشدارهای ایمنی یک هفته پیش از شروع عملیات گودبرداری
 - ۵-۸- حضور در جلسه مشترک در محل احداث ساختمان برای گودهای با خطر زیاد یا بسیار زیاد

۸-۶- انتخاب جزئیات روش گودبرداری، استفاده از ماشین‌آلات مناسب، رعایت اصول ایمنی و پایش (مونیتورینگ) ساختمان‌های مجاور بر اساس نظر طراح ساختمان در گودهای معمولی و نظر طراح گودبرداری در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد

۸-۷- به کارگیری کارشناس ایمنی کارگاه ساختمانی در گودهای با خطر زیاد یا بسیار زیاد

۸-۸- سازنده موظف است با توجه به شرایط پروژه و خطرات احتمالی نسبت به اخذ پوشش بیمه‌ای همجواری‌ها و اشخاص ثالث در خصوص حوادث ناشی از گودبرداری، متناسب با خطر احتمالی اقدام نماید و هزینه اخذ بیمه نامه‌های مذکور باید در قرارداد اجرای ساختمان منظور گردد.

۸-۹- سازنده موظف به فراهم کردن شرایط لازم برای تخلیه ساختمان‌های مجاور با رعایت قوانین و مقررات و شرایط و قراردادهای موجود در صورت تشخیص ضرورت تخلیه اضطراری ناشی از عملیات گودبرداری توسط ناظر، طراح گودبرداری، شهرداری یا سازمان آتش‌نشانی می‌باشد.

۸-۱۰- سازنده موظف به انجام هرگونه همکاری و هماهنگی لازم جهت بازدید بازرسین نهادهای نظارتی شامل وزارت راه و شهرسازی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، شهرداری و سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌باشد.

تبصره ۶- نظام‌مهندسی ساختمان استان موظف است نسبت به تایید صلاحیت مجریان ژئوتکنیک منطبق با آیین‌نامه‌های مربوط تا یک سال پس از ابلاغ این نظام‌نامه اقدام نماید.

تبصره ۷- تا زمانی که مجریان ژئوتکنیک توسط سازمان معرفی نشده‌اند، می‌توان از پیمانکار تشخیص صلاحیت شده از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در رشته ابنیه یا راه با رتبه مناسب استفاده کرد.

تبصره ۸- حساسیت ساختمان مجاور گود بر اساس ضوابط مبحث هفتم مقررات ملی ساختمان تعیین می‌گردد.

ماده ۹- ناظر

اهم مسئولیت‌های ناظر در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی شامل موارد زیر است:

۹-۱- تکمیل فرم درخواست صدور مجوز شروع عملیات ساختمانی

۹-۲- حضور در جلسه مشترک در محل احداث ساختمان، برای گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد

۹-۳- نظارت بر عملیات اجرای گودبرداری شامل تدابیر مقاوم‌سازی و رفع خطر ناشی از گودبرداری بر ساختمان‌ها و تاسیسات مجاور و ارائه گزارش‌های وضعیت گودبرداری به شهرداری به ازای هر مرحله گودبرداری یا حداکثر هر ۳ متر عمق گودبرداری

۹-۴- تهیه گزارش ارزیابی خطر گود در حین اجرا و ارائه آن همراه با گزارش وضعیت گودبرداری به شهرداری

۹-۵- در محلهایی که سازنده دارای صلاحیت، در دسترس نباشد (صرفاً در خصوص گودهای با سطح خطر معمولی):

۹-۵-۱- کنترل و بررسی گزارش طراحی، نقشه‌های اجرایی ایمنی گودبرداری و دستورالعمل‌های اجرایی تهیه شده توسط طراح ساختمان یا طراح گودبرداری از نظر مطابقت با یکدیگر و با وضعیت محلی و اصول فنی

۹-۵-۲- کنترل "گزارش بررسی وضعیت ساختمان‌های مجاور" (تهیه شده توسط طراح ساختمان یا طراح گودبرداری)

۹-۶- برای گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد مالک موظف به استخدام شخص حقیقی یا حقوقی به عنوان ناظر مقیم با صلاحیت ژئوتکنیک است که در دوران گودبرداری تا انتهای پایدارسازی حضور داشته باشد.

۹-۷- بررسی نتایج پایش (مونیتورینگ) در طول عملیات گودبرداری تا زمان اجرای سازه اصلی تا تراز طبیعی زمین.

ماده ۱۰- کنترل

مرجع کنترل طراحی‌ها سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است. اهم کنترل‌ها در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی شامل موارد زیر است:

۱۰-۱- کنترل گزارش ژئوتکنیک و گزارش طراحی ژئوتکنیکی، نقشه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی گودبرداری

۱۰-۲- کنترل گزارش بررسی وضعیت ساختمان‌های مجاور، طرح و نقشه‌های اجرایی محافظت و مقاوم‌سازی (ناشی از گودبرداری) ساختمان‌های مجاور

۱۰-۳- کنترل کلی بر حسن اجرای مراحل مختلف کار توسط طراح ساختمان، طراح گودبرداری، سازنده و ناظر

تبصره ۹- کنترل‌های ذکرشده برای مرجع کنترل کننده رافع یا محدود کننده مسئولیت‌های حرفه‌ای صاحب کار و عوامل فنی استخدام شده توسط وی در انجام صحیح امور نمی‌باشند. به عنوان نمونه چنانچه در گزارش‌ها یا طراحی‌های تسلیم شده جهت صدور پروانه اشکالی وجود داشته باشد، حتی اگر این مدارک توسط عوامل مربوطه کنترل و تایید شده باشند، مسئولیت‌های حرفه‌ای صاحب کار و عوامل فنی وی به صورت کامل به قوت خود باقی بوده و این افراد باید در قبال مراجع مربوطه و افراد ذینفع و یا زیان‌دیده پاسخگو باشند.

تبصره ۱۰- وزارت راه و شهرسازی مسئولیت نظارت بر حسن اجرای مراحل مختلف کار (موضوع ماده ۳۵ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) را به سازمان نظام مهندسی محول می‌نماید. کنترل‌های ذکر شده می‌تواند توسط ارگان‌های درون سازمانی نظام مهندسی و یا با برون سپاری انجام پذیرد. ویژگی‌های ارگان‌های کنترلی توسط نظام نامه داخلی مشخص خواهد شد.

ماده ۱۱- شهرداری

اهم مسئولیت‌های شهرداری‌ها در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی شامل موارد زیر است:

۱۱-۱- شهرداری‌ها مکلفند مشخصاتی از املاک مجاور را که در سامانه آرشیو الکترونیک اسناد موجود است، در اختیار صاحب‌کار قرار دهد.

۱۱-۲- الزام صاحب‌کار و سازنده برای خرید بیمه مسئولیت و کیفیت در کلیه گودبرداری‌ها

۱۱-۳- انجام تمهیدات لازم در گودبرداری‌های رها شده به هر طریق لازم جهت رفع خطر و اخذ هزینه‌های مربوطه از صاحب‌کار

۱۱-۴- کنترل گزارش‌های گودبرداری ارائه شده توسط ناظر

۱۱-۵- در گودهای با خطر زیاد یا بسیار زیاد حضور نماینده فنی شهرداری در جلسه مشترک و تحویل و تایید فرم درخواست صدور مجوز شروع عملیات ساختمانی

۱۱-۶- انجام بازرسی از گودبرداری‌های در حال انجام، کنترل نحوه انجام عملیات اجرایی گودبرداری و کنترل رعایت برنامه زمان-بندی اعلام شده

۱۱-۷- با توجه به مفاد تبصره ۷ ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها، مأموران شهرداری مکلفند بر عملیات گودبرداری ساختمان‌ها نظارت نمایند و هر گاه از موارد تخلف به موقع جلوگیری نکنند، طبق مقررات قانونی به تخلف آن‌ها رسیدگی شده و در صورتیکه عمل ارتكابی آن‌ها واجد جنبه جزایی هم باشد از این جهت نیز قابل تعقیب خواهند بود.

۱۱-۸- مطابق تبصره ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان شهرداری‌ها موظفند نام و مشخصات سازنده ذیصلاح معرفی شده توسط مالک و قرارداد منعقد شده با وی را، مگر در خصوص مالکان دارای پروانه اشتغال به کار اجرا، در پروانه ساختمان قید نمایند، در غیر این صورت کلیه مسئولیت‌های ذکر شده برای سازنده در این نظام‌نامه بر عهده شهرداری خواهد بود.

تبصره ۱۱- در نقاط خارج از محدوده شهرها که مرجعی به غیر از شهرداری عهده‌دار صدور پروانه ساختمان است، مرجع صدور پروانه جایگزین شهرداری در این نظام‌نامه بوده و کلیه وظایف و مسئولیت‌های ذکر شده برای شهرداری‌ها در این نظام‌نامه بر عهده مرجع صدور پروانه، مانند بخشدارها، دهیاری‌ها، فرمانداری‌ها، شرکت‌های عمران شهرهای جدید بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و ... خواهد بود.

ماده ۱۲- کارشناس ایمنی کارگاه ساختمانی

در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد از زمان شروع گودبرداری تا ایمن سازی دائم گود، حضور مستمر یک نفر آشنا به مسائل ایمنی گود و دارای گواهی صلاحیت به کار تحت عنوان کارشناس ایمنی کارگاه ساختمانی، جهت مراقبت از رعایت ایمنی برای کارگاه و کارگران ضروری است. بررسی و تایید قابلیت‌های فنی، تعیین وظایف و کنترل نحوه انجام وظایف این فرد توسط ناظر و استخدام وی توسط سازنده انجام می‌شود. شرح وظایف و مسئولیت‌های کارشناس ایمنی کارگاه ساختمانی مطابق با ضوابط مندرج در مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان (ایمنی و حفاظت کار در حین اجرا) می‌باشد.

تبصره ۱۲- حضور کارشناس ایمنی در کارگاه صرفاً به منظور نظارت بر رعایت موارد ایمنی مندرج در مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در کارگاه بوده و به هیچ وجه رافع مسئولیت‌های سازنده، صاحب کار، ناظر، طراح ساختمان، طراح گودبرداری و شهرداری در ایمن سازی گود و همجواری‌ها نمی‌باشد.

فصل سوم- فرم‌ها، گزارش‌ها و مدارک فنی

ماده ۱۳- برای انجام این نظام نامه در مراحل مختلف کار، حسب مورد نیاز به نقشه‌ها، گزارش‌ها، فرم‌ها و چک‌لیست‌هایی است که در زیر فهرست شده‌اند. یک نسخه از اصل آخرین ویرایش معتبر و دارای مهر و امضای لازم مدارک زیر (به جز گزارش بازرسی گودبرداری، ماده ۱۷) همواره (تا ایمن‌سازی دائم گود) باید در کارگاه موجود بوده و برای کنترل بازرسی در دسترس ایشان قرار گیرد. مدارک فوق می‌بایست مطابق با ضوابط مبحث هفتم مقررات ملی ساختمان (پی و پی‌سازی) تهیه و در اختیار مراجع ذیصلاح قرار گیرند.

ماده ۱۴- چک‌لیست ارزیابی خطر گودبرداری

این فرم شامل اطلاعات لازم برای ارزیابی خطر گود در مراحل ارزیابی اولیه و ارزیابی در حین اجرا است که در مراحل مختلف و توسط طراح ساختمان، طراح گودبرداری و یا ناظر تکمیل گردیده و به مرجع کنترل و شهرداری یا مرجع صدور پروانه ارائه می‌شود.

ماده ۱۵- فرم درخواست صدور مجوز شروع عملیات ساختمانی

این فرم شامل اطلاعات عمومی و فنی پروژه، هشدارهای ایمنی گودبرداری و تعهدات سازنده و ناظر است که باید در کلیه ساختمان‌ها، پیش از شروع عملیات ساختمانی، توسط ناظر و سازنده تکمیل شده و جهت صدور مجوز عملیات ساختمانی به شهرداری‌ها ارائه شود.

ماده ۱۶- گزارش وضعیت گودبرداری

گزارشی است که در طول مدتی که از شروع عملیات گودبرداری تا زمان رفع خطر دائم گود ادامه می‌یابد، در مقاطع مشخص شده توسط ناظر تهیه و به شهرداری ارائه می‌شود.

ماده ۱۷- گزارش بازرسی گودبرداری

گزارشی است که حین اجرای عملیات گودبرداری توسط عوامل فنی شهرداری ناحیه تهیه می‌شود و شامل اطلاعاتی از قبیل وضعیت گود و ایمنی آن و کنترل انجام عملیات مطابق نقشه‌ها، زمان‌بندی و اصول ایمنی می‌باشد که در صورت مشاهده تخلفات یا اشکالات عمده منجر به صدور اخطار لازم خواهد شد.

ماده ۱۸- نامه ابلاغ اخطار ایمنی

این نامه در صورت مشاهده هر گونه اشکال عمده یا تخلف در انجام عملیات گودبرداری از سوی شهرداری تهیه شده و در آن موارد اشکال مشاهده شده در جریان بازدید عوامل فنی، به ناظر پروژه ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۹- گزارش طراحی و نقشه‌های اجرایی ایمنی گودبرداری

این مدارک بسته به سطح خطر گودبرداری توسط طراح ساختمان (خطر معمولی) یا طراح گودبرداری (خطر زیاد و بسیار زیاد) تهیه و همراه با مدارک دیگر جهت صدور پروانه به مرجع کنترل طراحی و شهرداری تحویل می‌شود.

ماده ۲۰- گزارش بررسی وضعیت ساختمان مجاور و نقشه‌ها و مدارک طراحی اقدامات تامین ایمنی آن‌ها

این مدارک بسته به سطح خطر گودبرداری توسط طراح ساختمان یا طراح گودبرداری تهیه و همراه با مدارک دیگر جهت صدور پروانه به مرجع کنترل طراحی و شهرداری تحویل می‌شود.

ماده ۲۱- گزارش بررسی وضعیت ایمنی تاسیسات و معابر مجاور و مدارک طراحی اقدامات تامین ایمنی آن‌ها

این مدارک تنها در گودهای با خطر زیاد و بسیار زیاد ضروری است که توسط طراح گودبرداری تهیه و همراه با مدارک دیگر جهت صدور پروانه به شهرداری تحویل می‌شود.

فصل چهارم - ضوابط و مقررات

ماده ۲۲- ضوابط فنی لازم الاجرا در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی

کلیه اشخاص دست‌اندرکار پروژه‌های گودبرداری برای انجام ارزیابی‌های گود، تهیه گزارش‌ها و نقشه‌های اجرایی گودبرداری و انجام عملیات گودبرداری ملزم به رعایت ضوابط مندرج در مبحث هفتم مقررات ملی ساختمان (پی و پی‌سازی) و دیگر ضوابط مربوط می‌باشند.

ماده ۲۳- ضوابط ایمنی و حفاظت کار در پروژه‌های گودبرداری ساختمانی

کلیه اشخاص دست‌اندر در کار پروژه‌های گودبرداری ساختمانی در کلیه مراحل اجرای کار ملزم به رعایت ضوابط ایمنی و حفاظت کار مندرج در مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان می‌باشند.

ماده ۲۴- این نظام نامه دارای ۲۴ ماده و ۱۲ تبصره در تاریخ به تصویب رسیده و از تاریخ در کل کشور لازم الاجرا است.